

పంజరం

— కథానిక —

కథకుడు :
'అమరేంద్ర'

అంతులేని కన్నీటికడలికి దరిలేదా? ఆ ఒడ్డున ఈదుఃఖా న్నంతనీ తుణుం లో మరి పించేసే సుఖం లేదా? ఏనాడో ఆ దరికి చేరుతా మనే ఆశ లేని జీవి ఉన్నదా? ఎంత కుమిలికుమిలి వీడ్చే మనస్సులోనైనా సరే ఆ ఆశ మసకమసకగా దాగుడుమాతలాడుతూనేవుంటుంది కాబోలు! అటు వంటి ఆశ లేకపోతే దుఃఖిస్తూ బతకటం ఎవరికైనా సాధ్యమాతుంది?

సంజెవెలుగులో, చేనుగట్టున, చెమ్మగిల్లిన కళ్లతో గడచిన జీవితంలోని పుటలను తిరగేస్తున్నాడు విశ్వేశ్వర్రావు. ఆ పన్నెండేళ్లూ అతని కన్నీటికి అడ్డులేదు. ఇంత దుఃఖంతో మ్రగ్గిపోతున్న అతని మనసులో కూడా ఆశ ఏదయినా మిణుకుమిణుకుమంటున్నదేమో! గడచిన ఘటనలని తలచుకొంటూ కుమిలిపోవటమే అతనికి తెలుసు. తనుకూడా ఒకనాడు కలలోగూడా అనుకోని సుఖాన్ని అనుభవిస్తాననీ, దరికాసరకుండా వున్న తన కోకానికికూడా దూరాన ఒక తీరమున్నదనీ ఎన్నడూ అనుకోలేదు. ఇప్పుడుకూడా ఆ ఆశ లేదు. ఎప్పుడూ తను చేసిన పని తలచుకొని పరి తపిస్తూఉంటాడు.

అది జరిగి పన్నెండు ఏళ్లయింది. తలుచు కుంటే ఇప్పుడు జరుగుతున్నట్లే కళ్లకి కట్టుతుంది.

అతను బస్తినుంచి చీకటిపడినాక ఇంటికివచ్చాడు. అతని కేదో సివమెక్కినట్లుంది. పూనకం పూని నట్లుంది. ఇంట్లో అడుగు పెడుతూనే "రజనీ!" అని ఉరిమినట్లుగా అరిచాడు. ఉయ్యాలలో పడుకోబెట్టి ఉమను బోలపాడుతూ రజని నిద్రపోగొడుతోంది. భర్త అరుపు వినగానే బెదిరిపోతూ చప్పున లేచి నిల బడింది. విశ్వేశ్వర్రావుకళ్లు నిప్పులుకక్కుతున్నయ్యే ఆనాడు అతనొక దానా ఓడిపోయాడు. అందువల్ల పదివేలునష్టం. ఆతీర్పు విన్నప్పటినుంచీ పిచ్చెక్కినట్లుయిపోయింది. దోవంతా చికాకుతో చిందులు తొక్కుతూవచ్చాడు. ఆ చిరాకంతా రజనిమీద విరుచుకోవడుతోంది. "వచ్చారా, ఇంత ప్రాద్దు పోయిందేం?" అని రజని పలకరించింది. ఆమాట లతని చెవిని దూరలేదు. కోపంతో వణకిపోతున్న గొంతుతో "మీనాన్న బ్రతికివున్నాడా, లేదా?" అన్నాడు. రజని వెలవెలబోయింది. ఏమీ మాటపెగలలేదు. "మాట్లాడవేం? నాయింట్లోంచి బైటికి నడుస్తావా లేదా? మీనాన్న యివ్వవలసిన డబ్బు పట్టుకురా. ఘో. తెచ్చేదాకా నాగడప తొక్కవద్దు. ఊ, కదల వేం? పేద బైటికి." రజనికి ఏమీ తోచలేదు. నోట్లోంచి మాటరాదు. మెడబట్టి గంటేలట్లున్నాడు భర్త. భయంతో గజగజ వణకిపోతూ "ఉమ....." అన్నది. "ఏమిటి? ఉమ? ఇద్దరూకలిసి ఊరేగండి.

నడవ్వేం బైటికి? నీకే చెప్పేది." అని కొట్టవచ్చేటట్లు మీదికి వెళ్లాడు. రజని వణికిపోతున్న చేతులతో పదినెలల పిల్లగా ఉన్న ఉమని ఎత్తుకుని బెదురుతూ బెదురుతూ వెనుదిరిగి చూస్తూ, దీనంగా ఆ చీకటి రాత్రిలో లీనమయిపోయింది. తక్కువ తలుపు వేసివచ్చి విశ్వేశ్వరావు పడకకుర్చీలో పడుకుని మామగారి మీద మనసులో మండిపడుతున్నాడు. రజనికి అత్తవారు నగలకోసం యిచ్చిన ఎనిమిదివేలూ తండ్రి వాడుకున్నాడు. ఆయనస్థితి చితికిపోయింది. అప్పటినుంచీ విశ్వేశ్వరావు రజనిని డబ్బుతెమ్మని పీడిస్తున్నాడు. భర్తపెట్టే బాధలు పడలేక రజని పుట్టింటికి వెళ్లి తండ్రినడిగి డబ్బుపట్టుకుందామని బయలుదేరేది. అక్కడికి వెళ్లి తన తండ్రి పడుతున్న కష్టాలన్నీ కళ్లతో చూసి, అడగటానికి నోరు రాక తిరిగివచ్చేది. రజని పడుతున్న బాధ తండ్రికి

తెలియకపోలేదు. కాని అంతడబ్బు తేల్చగల శక్తి లేక దినదినమూ ఊిభపడేవాడు. తల తాకట్టుపెట్టి అయినాసరే రజనిబాధలు గట్టెక్కించాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. ఈసారి రజని తండ్రిగొంతుమీద కూర్చొని డబ్బు పట్టుకువస్తుందని విశ్వేశ్వరావు లోలోపల ఆశపడుతున్నాడు. నెల గడిచింది. రెండు నెలలు తిరిగినయ్యాయి. కాని రజనిబాడ లేదు. నాడు కోపంలో ఉమని ఇంట్లోంచి వెళ్లగొట్టినప్పటికీ కోపం చల్లారటంతోలే మనసంతా ఉమమీదనే వుంటోంది. తాతగారింట్లో తప్పటడుగులు వేస్తూంది. ముద్దు మాటలు మాట్లాడతోంది. 'అమ్మా' 'నాన్నా' అంటోంది. ఉంగరాలుతిరిగిన జుట్టుతో కిలకిల నవ్వుతోంది. ఎన్నోవిధాల ఊహించుకొనేవాడు. పోనీ రజనిని రమ్మని రాద్దామా అని అనుకుంటూండగానే మామగారిమీద కోపం పడగవత్తి ఒద్దని బుసకొట్టేది.

“ఊం. కదలవేం? పద, బైటికి.”

తనయింటికి తాను రావాలని రజనికి తెలియదా? ఎన్నాళ్లు కూచుంటుంది పుట్టింట్లో? తండ్రిని తొందరచేసి, డబ్బు పుచ్చుకొని ఈపాటికే వచ్చి వేయరాదా? ఇన్నాళ్లూ రజని ఎందుకు ఉత్తరం వ్రాయకపోవాలి?

మూడు నెలలయినాక ఒకనాడు విశ్వేశ్వరావు నిద్రలేవకముందే తలుపు ఎవరో కొట్టారు. తీసేసరికి మామగారు ఎదురుగా కనుపించాడు. విశ్వేశ్వరావు మాట్లాడలేదు. లోపలికి రమ్మనలేదు. ఆయనే లోపలికివచ్చి, సంచీవొంకెకి తాకించి జేబులోంచి

నోట్లకట్ట వైటికి తీస్తూ "అమ్మాయి, రజనీ" అని పిలిచాడు. శూన్యంగా ఉన్న యిల్లంతా ఆపిలుపుతో గింగురుచున్నది. ఆపిలుపు వినగానే విశ్వేశ్వరావుకి వెట్టిని తీసట్లయింది. ఇదేమిటి, రజనీ పుట్టింట్లో ఉంటే తండ్రి ఇక్కడికివచ్చి కూతురుని పిలుస్తాడేమిటి? మామగారు అడిగారు: "అమ్మాయి ఎక్కడికి వెళ్లింది?" విశ్వేశ్వరావు ముఖంలో నెత్తురుచుక్క లేదు. తత్తరపాటుతో గుండె వణకిపోతూంది. "అక్కడికి రాలేదూ?" మామగారు "లేదు. రాలేదు. ఎప్పుడు బయలుదేరింది?" విశ్వేశ్వరావు ఎల్లాగో పెగుల్చుకుని "మూడు నెలలయింది." అనగానే మామగారు కుప్పవ కూలిపోయాడు. ఆయనచేతిలోంచి నోట్లకట్ట జారి విశ్వేశ్వరావుకాళ్లముందు పడింది. అతని కళ్ళని తొలుచుకొంటూ ఒక్కసారిగా నీళ్లుబికినై.

అప్పటినుంచీ విశ్వేశ్వరావు రజనీకోసమూ, ఉపకోసమూ మూలమూలలా గాలించి నిరాశచెంది జీవితమంతా దుఃఖంతోనే గడుపుతున్నాడు. రజనీ ఏమయిపోయింది? ఉప ఏమయిపోయింది? ఇక వాల్లిద్దరినీ ఈ జన్మలో చూడగలడా? ఎన్నటికైనా తనదుఃఖానికి ఉపశాంతి ఉన్నదా? కన్నీళ్లకి తన పాపాన్ని కడిగివేసే శక్తి వున్నదా?

చేనుగట్టున చతికిలపడి పరిపరివిధాల పరితపిస్తున్నాడు. పక్కనే వాగు చకచకా పరుగులు తీస్తోంది. అస్తమయసమయంలోని వింతవెలుగులు ఆవాగు అలలమీద గంతులు బేస్తున్నయ్. ఆకాశమంతా ప్రశాంతంగా ఉన్నది. పడమటి దిక్కున, చెదరిన మబ్బులు, నెత్తురుతో తడిసి ఓడిపోయిన వైనికునిలాగా కదలకండా పడిఉన్నయ్. ఏదో భీకరమైన యుద్ధం జరిగిన తరువాత ఆవరించే ప్రశాంతి ఆ పడమటి కొండలో కనపడుతోంది. గడచిపోయిన కాలంనుంచి దూసుకువచ్చిన ఊహలలాగా చలిగాలి గజగజలాడిస్తోంది. మీదున్న ఉత్తరీయాన్ని ఒళ్లంతా కప్పకుంటూ విశ్వేశ్వరావు గట్టుమీద కూర్చున్నాడు. ఎదురుగా చేనుగట్టున రావిచెట్టుక్రిందున్న లంబాడీ గుడిసెకేసి రెప్పవచ్చుకుండా చూస్తున్నాడు.

గొట్టెలమందలు చేలో అటూ ఇటూ కదులుతూ, ఉండిఉండి వెట్టిఅరుపులు అరుస్తున్నయ్. మశిమధ్య నిలబడి నాయకుడికొడుకు వాటిని అదిలిస్తున్నాడు.

రావిచెట్టుకింద పొయ్యి రగులుతోంది. కుండ కుతకుత ఉడుకుతోంది. చలికి తాళలేక లంబాడీల కుక్క పొయ్యిరాళ్ల కాసుకొని, కాళ్లు జాపి తోకాడిస్తూ పడుకుంది. వాళ్ల భాషలో మాట్లాడుకుంటూ పిల్లలు గుడిసెవైట ఆటఆడుతున్నారు. నాయకుడి భార్య పొయ్యిఊదుతోంది. నాయకుడు పొయ్యి దగ్గరే కూర్చుని చలికాచుకొంటున్నాడు.

దగ్గరే పెద్ద చలిమంట భగభగ మంటోంది. ఆ మంటచుట్టూ, చుట్టుపక్కచేలల్లో కాపలాఉన్న లంబాడీపడుచులంతా వచ్చి, ఏదో పాటపాడుతూ గుండ్రంగా తిరగటం మొదలుపెట్టారు. పడుచులంతా చరణం అందుకొని పాడుతున్నారు. పాడుతూ అడుగువేస్తున్నారు. ఆ అడుగుల్లో వాళ్ల కాలిఅండల ఝణఝణ, వాళ్ల దంతపుగాజుల ఘులఘుల, వాళ్ల మెళ్లో వేసుకున్న పావలాదండల కలకల, వాళ్ల ముంగురులకు వ్రేలాడే గవ్వల ఝులఝులా ఒక్కసారిగా కలిసి వినపడుతున్నయ్. చిందులు వేసే వాళ్ల రూపాలు చిరుగాలిలో అందంగా కదిలే పూలతీగెలా వున్నయ్. చురుకుగా వాళ్ల చేతులు అటూ యిటూ సందడితో కదిలి, వాళ్ల ముఖాలమీదినుంచి దూసుకుంటూ వైకిపోతయ్. అక్కడ వాళ్ల చేతివేళ్లు వింతరీతులతో వికసించే పూవుల రెక్కల్లాగా విప్పారుతయ్! పాడుతూ ఆడుతూ గిరగిర తిరిగేటప్పుడు ఆ మంటవెలుగులో ఒక్కొక్కముఖం ఒక్కొక్కసారి మెరుస్తూంది. రెప్పవచ్చుకుండా చూస్తూన్న విశ్వేశ్వరావు చకితుడైపోయాడు. చలిమంటవెలుతురులో ఆగొనుకున్న అద్దా లొక్కసారి తళుక్కుమన్నయ్. గవ్వలబరువుతో వ్రేలాడే ముంగురుల మధ్య ఆ లేతముఖ మొక్కసారి ధగధగమన్నది. ఆ వెలుతురులో ఆ విప్పారిన కళ్లలో ఒక్కసారి వెయ్యిమెరుపులు మెరిసిన కాంతి, ఆ లేతపెదవులమీద ఏదో చెప్పనలవి కాని చిరునవ్వు.

ఎవరది? ఎవరది? తన పశ్చాత్తాపమే ఆ భగ భగమనే చలిమంటయేమో! ఆమంటలోనుంచి నొంగి చూచిన ఆముఖ మెవరిదో? రజనిదా? ఉషదా? కాదు, కాదు. భ్రాంతి. ఆపన్నెండేళ్లు ఇంకా రజని బ్రతికివుండటమేనా? ఇంకా ఉషని చూచే భాగ్యం తనవంటి నీచుని కుందా? అంతా వెట్టి. తనకు మిగిలిన దొక్క దుఃఖమే.

అయినా ఆ ముఖాన్ని చూడగానే తనలో అటువంటి సంచలన మెందుకు కలగాలి? తన పశ్చాత్తాపాన్ని చూచి విధికి బాలిగలిగి తన భార్యనీ, బిడ్డనీ తనకి తిరిగి ఇస్తుందా? ఎన్నటికీ జరగదు. జరిగినదాన్ని వెనక్కి మరల్చటానికి ఎవరికీ తరంకాదు.

అయితే ఆ పాలుగారే ముఖమూ, ఆ సోగ కళ్లూ, ఆ నల్లటి ముంగురులూ, ఆ శేతపెదవులమీది చిరునవ్వు తనమనస్సునకు పరిచితంగా ఎందుకు తోచాలి? అటువంటి ముఖం తా నిదివర కెప్పుడైనా చూశాడా? ఆముఖం తన కెప్పుడైనా కలలోకన బడిందా? ఆముఖంతో తనకి పూర్వజన్మలో బాంధవ్య మేమైనా వుందా?

ఏమో? ఎంత చూసినా తనివితీరదు. ఆ ముఖాన్ని తన మనసులో చెరిగిపోని రంగులలో చిత్రించు కుని దాన్ని నిత్యమూ కన్నీటితో పూజించాలి. ఆ ముఖాన్ని తన ప్రాణంలో లీనంచేసి తన దుఃఖంలో ఆ స్మృతికి ఆలయం కట్టాలి.

ఇంతలో గొల్లున ఏడుపు. ఆటపాటలు చాలించి అంతా గుడిశెదగ్గర గుమిగూడారు. చంక నో పెద్దమూటతో ఒక ముసలమ్మ వచ్చింది. వచ్చిరావటంతోనే ఆముసలమ్మ నొక పిల్ల చేతులతో చుట్టి వేసింది. వణుకుతున్న చేతుల్లో ఆపిల్లని ముసలమ్మ గట్టిగా కాగిలించుకున్నది. ఇద్దరూ గొల్లుమన్నారు. చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళంతా ఒక్కసారి గొల్లుమన్నారు.

ఈధ్వని విని విశ్వేశ్వరావు తన ఊహల్లోంచి ఒక్కసారి మేల్కొన్నాడు. "నాయకా! ఏమిటాగోల?" అని అరిచాడు. నాయకుడు పరుత్తుకుంటూ వచ్చి "ఏంలేదు బాబుగారూ, మాఅక్క ముసిల్దీ"

శానరోజులికి మాకు కనిపించిందండి." విశ్వేశ్వరావు విస్తుపోతూ "ఏమిటి, తిరిగి కలుసుకొంటే ఏడవట మెందుకురా? సంతోషపడాలిగాని —" నాయకుడు "అది మా కులాశారం బాబుగారూ! ఒక్క ముతాలో వాళ్లం విడిపోతే మళ్లీ ఈ జనమకి తిరిగి కలుసుకోలేం బాబుగారూ. దేముడిదయవల్ల తిరిగి కలిశామో ఆసంబరం పట్టలేక మేము గొల్లున ఏడుస్తాం బాబుగారూ!" అన్నాడు. సంతోషానికీ, సంతాపానికీ ఎంత దగ్గర సంబంధమో విశ్వేశ్వరావుకి అప్పుడు తెలిసింది. అక్కడినుంచి లేచి ఇంటిదోవ పట్టాడు. కాని ఆ ముఖం అతన్ని విడవదు. ఆ ముఖమే అతని ప్రాణం మూలమూలలా అల్లుకుపోతూంది. ఆ ముఖమే అతని అణువణువులోనూ నిండిపోతూంది. ఏమిటి వింత?

౨

ప్రతిసాయంకాలమూ విశ్వేశ్వరావు పొలానికి వెళ్లేవాడు. ఆ ముఖం కంటబడంగానే అతని దుఃఖం చల్లారినట్లయ్యేది. ఏదో చెప్పలేని సుఖం వచ్చి అతని మనసులో చిందువేసేది.

రాత్రి ఎంతసేపటికీ నిద్రపట్టలేదు. ఎదురుగా ఉషకి ఆరోనెలన తల్లీ, కూతురూ కలిసి దిగిన ఫోటో గోడకి ప్రేలాడుతోంది. ఏమో, కాకూడదా? ఎన్ని వింతలు ప్రపంచంలో సంభవంకావటంలేదు? "ఛీ! ఎందుకీ భ్రాంతి? ఎండమావి నెందుకు వెన్నంటుతావు? చేసిన పాపానికి జన్మాంతమూ దుఃఖంతో మ్రగ్గిపోవటమే నీకు శిక్ష. నీవంటి పాపిమీద విధి ఎన్నడూ దయతలచదు" అని అతనిమనస్సే విశ్వేశ్వరావుని నిందించేది. తన వెట్టితనకి తానే సిగ్గిలి బరువెక్కిన గుండెతో కన్నుమూశాడు.

తెల్ల వారింది. ఎన్నాళ్లీ ముసుగులో గుద్దులాట? ఒక్కసారి అడిగితే తేలిపోదా? కాని అడగటానికి ఎల్లా నోరుకస్తుదీ? తనకి పిచ్చిఎక్కిందనుకోరా వాళ్లు?

బారెడుపొద్దొక్కంది. వాకిట్లోంచి "బాబూ" అని పిలుపు వినిపించింది. అతని మనస్సులో ఆ పిలుపు వింతగా మోగింది. ఏ పూర్వజన్మలోనో విన్నట్లుంది ఆ స్వరం. ఇంకొక లోకంనుంచి రజని పిలిచినట్లున్నది

అధ్వని. వచ్చి చూశాడు. తనివితీరేదాకా రెప్పవల్చుకుండా చూశాడు. ఆ కనుబొమలు ఒకదానితో ఒకటి కలుసుకోబోతున్నట్లు, ఒక నల్లటి నెలవంక వాటిని రెంటినీ కలుపుతున్నట్లు, నొక్కుల నొక్కుల జట్టూ, చక్కని ముక్కు, విశాలమైన నుదురూ, అద్దంలాగా ఉన్న ముఖమూ, గంతులేసే ముంగురులూ - ఎన్ని సార్లు చూసినా ఇంకా చూడాలనిపిస్తోంది. విశ్వేశ్వరావుకి నోట మాటరావడంలేదు. ఆ చూపునుంచి తప్పకోవాలని ఆ లంబాడీపిల్ల ముసుగు తలమీదికి లాక్కున్నది. ఆ చూపువెనక దాగిన హృదయంలో ఏ భావాలు వెల్లువలై పొంగుతున్నవో ఆపిల్ల కేం తెలుసు? తను ఆ హృదయంలో ఎంత కలవరాన్ని మేలుకొలిపిందో ఆ చిన్నగుండె కేం తెలుసు?

“బాబుగారూ! మా మామ గింజలు కొలుచుకు రమ్మని పంపాడు.” అంది ఆపిల్ల విశ్వేశ్వరావు వాకిట్లో విరియబూసిన ఎఱ్ఱమందారపూలకేసి చూస్తూ. విశ్వేశ్వరావు ఎంతో ప్రయత్నంమీద “నీ పేరేమిటి పిల్లా?” అని అడిగాడు. ఇందాకటి సిగ్గు విడిచేసి చెప్పింది: “సోనీ.” విశ్వేశ్వరావు సోనీని చూస్తూ మందారపూలు ఒక్కొక్కటే కోస్తున్నాడు. పువ్వులంటే వుండే మోజు పట్టెండేళ్ల పిల్లలకే తెలుసు. ఆ పూలన్నీ కోసితెచ్చి సోనీ కిచ్చేసరికి ఆమెముఖం ఒక్కసారిగా విప్పారింది. ఆ సంతోషాన్ని చూసే సరికి విశ్వేశ్వరావు గుండెమీది బరువు ఒక్కసారిగా మాయమైపోయింది. ఆ పూలన్నీ పట్టినన్ని జడలో పెట్టుకుని, కొన్ని కొంగున మూటకట్టుకుంటూ సోనీ మురిసిపోతోంది. ఆ అమాయకమైన ఆనందాన్ని చూసి విశ్వేశ్వరావుగుండె కరిగిపోతూంది. ఆపిల్ల గింజలమాట మరిచిపోలేదు. మళ్లీ అడిగింది. అతను బదులు చెప్పాడు: “నువ్వు మోయలేవమ్మా. మీమామని పంపు.”

గోనెలు పుచ్చుకుని లంబాడీ, నాయకుడూ, రాత్రివచ్చిన ముసిలిదీ వచ్చారు. అప్పటికి ఏమయినా సరే వాళ్లని అడిగితెలుసుకోవాలని విశ్వేశ్వరావు నిశ్చయించుకున్నాడు. కాని ఏ విధంగా ఆ ప్రస్తావన

తీసికోరావాలో, ఏ విధంగా వాళ్లని ప్రశ్న వేయాలో పాలుపోవటంలేదు.

“సోనీ రాలేదేం మీతో?”

“గుడిశెకాడ మందల్ని మల్లెస్తోంది బాబూ. అదీ, మాకుట్టోడూ చేలో మందల్ని కాస్తారు.” అన్నాడు నాయకుడు. “అల్లిదర్బూ సిలకాగోరిం కల్లాగా కులసగుంటారు. ఆకలిగూడా ఎరగకుండా మందల్ని కాస్తారు.” అని ముసిలి అడగనిసోది ఏకరువు పెట్టింది.

“సోనీకి ఎన్నోయేడు?”

“పదకొండుంటయ్ బాబూ” అన్నాడు నాయకుడు. “కాదు బాబూ, పట్టెండుంటయ్. ఊహుం. పదమూడు బాబూ. అప్పటికే నెలపిల్ల అది.” అంది ముసలమ్మ. ఇది వినేసరికి విశ్వేశ్వరావుమనస్సు ఒక్కగంటేసింది. గభాలున ఇంట్లోకి వెళ్లి గోడకి వున్న రజనిఫోటో తీసుకువచ్చాడు. కళ్లకి దగ్గరగా పెట్టుకుని, గవ్వలబరువుకి ముఖాన కళ్లకడ్డుపడుతున్న జాట్లు ఎగదోసుకుంటూ ముసలిది పరీక్షగా చూసి “నాయకో, సోనీలాగుండే, ఈబొమ్మ చూసి దాన్ని చూడక్కర్లే.” అంది. నాయకుడుకూడా పరకాయించి చూచి, “బాబూ, సోనీబొమ్మ ఎప్పుడెత్తించారు?” అని అడిగాడు.

ఏమి చెప్పాలో తెలియలేదు. తను పన్నెండేళ్లక్రిందట ఆనాటిరాత్రి చేసిన దురాగతమంతా వాళ్లకి చెప్పటానికి నోరాడలేదు. చివరికి అడిగాడు:

“మీసోనీ ఏడేళ్లలో పుట్టింది?”

నాయకుడు మాట్లాడటానికి జంకుతున్నాడు. ముసలమ్మ అందుకుని, “మాకు గింజలు కొలిచి పంపెయ్యండి బాబుగారూ” అన్నది.

“అల్లాగేకొలుస్తాను. కాని సోనీనిగురించి కొన్ని సంగతులు అడుగుతాను. చెబుతావా?”

“జరిగిపోయినవాటి ఊసు దేనికి బాబు గారూ?”

“అల్లాగనకు. చెప్పితీరాలి. నిజం చెప్పి, నీకు పెద్ద బహుమతిస్తా”నని ఆశపెట్టాడు.

తన గౌనుజేబులోనుంచి ఒక చిన్న చాక్కా బైటికి తీసింది. అది నల్లటి సిల్కుగౌను. మెడదగ్గర బంగారపురంగుదారంతో రెండుఅక్షరాలు కుట్టి ఉన్నయ్. అవును ఆపేరే! ఉవ. ఉవే! అది రజని తన చేత్తో కుట్టినదే. గతమంతా విరుచుకుని ఒక్కసారి విశ్వేశ్వరావుమీద పడినట్లయింది. ఆబరువు కింద అణగారిపోతున్నాడు. ఆరాత్రి ఉవ ఒంటి నున్నది ఆ నల్లసిల్కుగౌనే.

అతని ఒక్క జలదరించిపోతూంది. పూసగుచ్చి నట్లు, ఎంతో నేర్పుతో ఆ లంబాడీ ముసలిది గడచిన విషయాలన్నీ చెప్పుకుపోతూంది.

తాను రజనిని ఇంట్లోంచి తరిమివేసిన రాత్రి. ఇంతవరకూ గస్తుందని విశ్వేశ్వరావు కలలో కూడా అనుకోలేదు. దావాఓడిన చికాకూ, మామగారు ఈయ వలసిన బాకీ రాలేదన్న కోపమూ నాటిరాత్రి రజని మీదుగా వెల్లిపోయింది. తనకోపానికి ఇంత దారుణ మైన పర్యవసాన ముంటుందని అతను తేజమైనా ఊహించలేకపోయాడు. మనిషికి తను చేసే పనులకి ఏవిధమైన ఫలితం రాబోతోందో తెలుసుకొనే శక్తి తగినంతగా సృష్టికర్త యివ్వలేదు. ఆ దూరపు చూపు గనక మనిషిచేతుల్లో వుంటే అతను ఎన్ని పనులనో ముందుగానే చేయకుండా ఉండగలిగేవాడు.

ఆనాడు మూటా ముల్లే అన్నీ సర్దివేసుకొని కోడికూయకముందే ఆఊరినుంచి జెండా ఎత్తివేద్దా మనుకున్నారు లంబాడీలు. రాత్రి బాగా పొద్దు పోయింది. అందరూ నిద్రపోతున్నారు. ఎక్కడినుం చో గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నట్లు ఏడుపు వినపడసాగింది. ముసలమ్మ కలతనిద్రలో అటూ యిటూ కొట్టుకుంటూ ఆ ఏడుపు విని అమాంతం లేచింది. తమ ముతాలో పిల్లలంతా గుట్టుకొట్టి నిద్రపోతున్నారు. మరి ఎక్కడి దీవీడువు? ఇంకా బిగ్గరగా వినబడుతోంది. ఏడుపు వినబడుతున్న వేపుకు ముసలమ్మ గబగబా అడుగు వేసింది. నడిచి వాగుబడ్డుకు వచ్చింది. వరదవచ్చి వాగు గట్లని పడదోసుకుంటూ పరవడి తొక్కుతూంది. గట్టున మంచుకి తడిసిపోయి మోకాటిదాకా పెరిగిన

పచ్చగడ్డి కార్లకితాకి కొంకర్లుపోతున్నది ఒళ్లు. తెల్లటి మబ్బుల్లోంచి గుడ్డివెన్నెల జారుతూ తడిసి మంచు ముత్యాలతో మెరుస్తున్న రెల్లుపూలతో ఆటలాడు తోంది. కాలికేవో తక్కువ తాకింది. నేలమీద ఉన్న మైలురాయి! ఆ మైలురాతిమీద పడుకొని పసిపిల్ల పోరుపెట్టి ఏడుస్తోంది. పచ్చటి ముఖమూ, నల్లటి జుట్టూ, అంతకన్నా నల్లటి గౌనూ ఆ వెన్నెట్లో ముసలమ్మమనసుని అమాంతంగా గుంజివేసుకున్నయ్. వెంటనే వొణుకుతున్న చేతుల్తో ఆపిల్ల నెత్తి గుండెల కదుముకున్నది. దిక్కుతెలియని ఆపిల్లని తేవద్దని ఎందరు వారించినా వినలేదు. పిల్లలులేని తన కోసమే ఈపిల్లను దేవుడే ఆ రాత్రివేళ అక్కడ పడవేసివెళ్లా డనుకొంది. పిల్లని నడుముకి కట్టుకుని కోడికూయక ముందే ఆ ఊరునుంచి వెళ్లిపోయింది. అప్పటినుంచి పిల్లని డొక్కలో పెట్టుకుని పెంచింది. సోనీ అని పేరుపెట్టుకుంది. ఇది పన్నెండేళ్ల నాటి మాట. ఈ పన్నెండేళ్లూ ఆ ముతావాళ్లు విశ్వేశ్వరావువున్న ఊరు రాలేదు. ఈ ఏడే రావటం.

ఇక ఆపుకోలేకపోయాడు. కట్టతెగిన కన్నీళ్లు ఒక్కసారిగా ఉబికివచ్చినయ్. లోలోపల విధిని ఎంతో పొగడుతున్నాడు. ఉవనైనా తనకు మిగిల్చి నందుకు! బిడ్డదొరికిన ఆనందంతోపాటు బంగారంవంటి భార్యచావుకి కారణమైనందుకు సంతాపంకూడా మితిమీరిపోయింది. తన పాపానికి ఫలితంగా విధి రజని ప్రాణాన్ని దొంగిలించి శిక్షించింది. రజనితోపాటు ఉవనుకూడా అపహరిస్తే ఎంత దుర్భరమైనశిక్ష అయేదీ! ఏమో విధికికూడా కనికర మున్నదేమో? తన పశ్చాత్తాపాన్ని చూసి జాలిపడి ఉవని మళ్లీ తనకు దక్కించించేమో?

3

“ఉవ! రా తల్లీ. ఇన్నాళ్లూ, ఎందుకు బత కాలో తెలియకుండా వుండేది. ఇప్పుడు తెలిసింది. ఇప్పుడు తెలిసింది, ఇన్నాళ్లూ, ఏ మిణుకుమనే ఆశతో ఏడుస్తూ కాలంగడిపానో. ఇప్పుడు తెలిసింది ఇకముందు ఎందుకోసం నే నీలోకంలో బతకాలా!”

వచ్చేసింది సోనీ విశ్వేశ్వరావుయింటికి. ఈ పన్నెండేళ్లూ చీకటితో బావురుమంటున్న అతని యింట్లోకి ఉపసేన తొంగిచూచినట్లు. రాగానే విశ్వేశ్వరావు సోనీకి రకరకాల చీరలు, వింతవింత అలంకరణాలు కొని తెచ్చియిచ్చాడు. ఇదంతా చూస్తుంటే సోనీకి ఉక్కిరిబిక్కిరయినట్లుంది. రంగురంగుల ముతకలంబాడీ గుడ్డలు విప్పి, చీర కట్టుకోబోతున్నప్పుడు గుండె చివుక్కుమన్నది. ఇన్నాళ్ల నుంచి ఉంటున్న గూటిని అమాంతం విడిచివచ్చినట్లు మనస్సు కలవరపడుతోంది. చీర కట్టుకుని నగలు పెట్టుకొని ముంగురులకి వేలాడే గవ్వల నూడదీసి తల దువ్వుకొని ఎదురుగా వున్న అద్దంలోకి చూసి ఏదో ఒక కొత్తలోకంలో తెలియకుండా వచ్చిపడ్డట్లు బెదిరిపోయింది. గోనెలలాగా వున్న బట్టలు మోయటానికి అలవడిన ఆ శరీరానికి నాజూకుగావున్న ఈ ఉలిపిరిబట్టలు తొడుక్కున్నా మీద గుడ్డఉన్నట్లు అనిపించటంలేదు. దిసిమొలతో ఉన్నంత సిగ్గుగాఉంది. తను మనుపటిమాదిరిగా లంబాడీగానే వుంటే ఎంతబాగుండేది? ఆ పాలాలలో పిట్టలాగా ఎగిరిపోతూ, గొట్టెలమందలు కాస్తూ పాటలుపాడుతూ చిందులుతొక్కుతూంటే ఎంత బాగుండేది? ఇన్నాళ్లనుంచి డొక్కలో దూరి నిద్రపోయిన ముసిలిలంబాడీని వదిలేసి ముక్కు ముఖం ఎరగని ఈ మనిషిదగ్గరకి రావటం మెండుకు? ఈ మనిషి తన తండ్రి అని చెప్పినమాత్రాన నమ్మటం మెట్లా?

విశ్వేశ్వరావు పొంగిపోతున్నాడు. సోనీ ఉపగా వచ్చి ఇంట్లో వాలినందుకు. లంబాడీపిల్లలాగా పెరిగిన తన కూతురుని అమాంతంగా ఒక అతినాగరిక మైన బాలికగా చేసివేయాలని ఎంతో ఆరాటపడుతున్నాడు. ఈ ఆరాటంతో అతనికి సోనీమనసులోకి తొంగిచూసే తీరిక దొరకలేదు. ఆ లేతగుండె ఏయే ఊహలతో, ఏయే ఆలోచనలతో కలతపడుతోందో? ఇన్నాళ్లూ ఆరుబైట, పచ్చటిపొలాలనడుమ పెరిగి పెద్దదయిన ఆ పిల్ల తన ఇంటి నాలుగుగోడలమధ్య ఎంత గిజగిజ తన్నుకుంటోందో?

దినాలు గడిచిపోతున్నయ్. ఆ పల్లెటూరునుంచి దూరంగా వెళ్లిపోయి, తన కూతురిని పూర్వవృత్తాంతం

తెలియని చోటికి చేర్చి, అక్కడ చక్కని పాటలూ చదువూ నేర్పించి మంచిసంబంధం వెదికి ఒక ఇంటి దాన్ని చేసి, అల్లుణ్ణి కూతుర్ని చూసుకుంటూ ముచ్చటగా, సుఖంగా కాలం గడుపుతాను. ఇన్ని కష్టాలలోనూ, ఇంత దుఃఖంతోనూ, ఏ సుఖంకోసం బతికివున్నానో దాన్ని సంపూర్ణంగా అనభవిస్తాను. ...ఇటువంటి ఊహలతని మనస్సులో గూడుకట్టుకోసాగినయ్. కాని ఎంత ప్రయత్నించినా ఉప తనతో చనువుగా మెలగదు. ఆమెచుట్టూ అతని మనసు పాకిపోతోంది. అయినా ఆమెమాత్రం దూరంగానే నిలబడుతుంది. ఇంకా "బాబూ" అంటుంది. ఎంత చెప్పినా "నాన్నా" అని నోరారా పిలవదు. "సోనీ" అంటే ఒక్కసారికే పలుకుతుంది. "ఉష" అని పది సార్లు పిలిచినా మారుపలకదు. లంబాడీగుడిశెలో వున్నప్పుడు ఆమెముఖాన చిందులాడిన ఆనందం ఇప్పుడు మాయమైపోయింది. ఆమెమనసులో ఏదో బాధ వున్నదన్న సంగతి అద్దంలాగున్న ఆమెముఖంలో కనపడుతోంది.

ఏమిటి ఆ బాధ? తన అడుగు కిందమోపితే అరిగిపోతుండేమోననుకునే తండ్రిదివాణమంత ఇల్లు, కావలసినంత ఆస్తి, మోయలేనన్ని నగలు-ఇన్ని వున్నప్పటికీ బాధ ఎందుకో! పొలాలలో పలిటీలుకొట్టిన రామచిలుకను పంజరంలో పెట్టి పాలుపోసినా, పళ్లు పెట్టినా, ఏం చేసినా సరే చాలాదినాలవరకూ రెక్కలతోనూ, ముక్కుతోనూ, గోళ్లతోనూ పంజరం చువ్వలని తపతప కొడుతూనేవుంటుంది. సందుదొరికితే చివ్వున పారిపోదామని తహతహపడుతుంది. పంజరంలో సుఖం లేదా? నీలిమబ్బులలోనూ చిగిరించిన తోటలలోనూ, పొంగే వాగులలోనూ మెలిగిన ఆ చిలకకిమాత్రమే సోనీబాధ అర్థమవుతుంది. సోనీకి ఆ చిలకబాధలో తన బాధకూడా కనబడుతుంది.

తను తప్పటడుగులు వేస్తూ వచ్చిరాని మాటలతో "మా" అంటూ లంబాడీముడుసలిచుట్టూ తిరిగింది. అది కంటికి రెప్పలాగా కాపాడింది. చిన్నప్పటి నుంచీ, తన ఈడూ జోడూ అయిన నాయకుడి పెద్ద కొడుకుతో పొలాలగట్లమీద గంతులేసింది. ఒకళ్ల

నొకళ్లు క్షణం విడిచిపెట్టకుండా వుండేవాళ్లు. ఇద్దరూ గొట్టామండల నదిలిస్తూ దినమంతా కలిసి తిరిగేవాళ్లు. పచ్చటిపాలాలమధ్య, నీళిమబ్బులనీడల్లో, ఇద్దరూ, రెక్కలకొద్దీ గిరికిలు కొట్టే పిట్టలజంటలాగా ఎగిరి పోయేవాళ్లు. నాయకుడి కొడుకు అన్నం తింటేకాని సోనీకి ముద్ద గొంతుకుదిగేదికాదు. ఎండలో, వానలో ఎడబాయకుండా ఊరూరూ తిరిగిన వాళ్లిద్దరికీ చిన్న తనంనుంచీ గాఢమైన స్నేహం. చిన్ననాయకుడు చేలో పెంట జిమ్ముతుంటే సోనీ వెంటవుండి గొట్టాలని తోలేది. నాయకుడు మందల్ని మల్లేసేప్పడు సోనీ గొట్టాల్ని బెదరగొట్టి చెల్లాచెదురుచేసి వాటిని వాడు ఒకచోటికి తేలేక తిప్పటపడటం చూస్తూ కిలకిల నవ్వేది. గొట్టాల బొచ్చు కత్తెరతో చెట్టునీడన సోనీ కత్తిరిస్తుంటే నాయకుడి కొడుకు మోటారుహారను కూత కూసేవాడు. గొట్టా సోనీచేతి కందకుండా బెదరి పారిపోవటం, సోనీ దాన్ని పట్టుకోబోవటం చూసి కేరింతలుకొడుతూ సంబరపడేవాడు. ఇల్లా వాళ్లిద్దరి మనసులూ పెనవేసుకుపోయినయ్.

సోనీ వెళ్లిపోయిననాడే ముసిలిలంబాడీ ముద్ద నోటబెట్టక మంచమెక్కింది. చిన్ననాయకుడు పిచ్చి వాడిలాగా అయిపోయాడు. చేసే పనిమీద యావ పోయింది. కదిలిస్తే ఎందుకో కళ్లనీళ్లు వస్తున్నయ్. రెక్కలు విరిగిపోయినట్లయింది.

సాయంకాలం ఉపనికూడా వెంటబెట్టుకొని విశ్వేశ్వరావు షికారుగా లంబాడీలగుడిశెలవైపు వెళ్లాడు. కొత్తవేషంతో వున్న సోనీకేసి అంతా కళ్లప్పగించి చూస్తున్నారు. ముసిలిలంబాడీ మెల్లిగా లేచివచ్చి సోనీ నొక్కసారి గట్టిగా కాగిలించుకుంది. అమాంతం యిద్దరూ వెక్కివెక్కి యేడవటం మొదలు పెట్టారు. విశ్వేశ్వరావుగుండె గజగజ కొట్టుకుంటోంది సోనీ ఏడుపు విని. "ఉషా, పద ఇంటికి పోదాం." అని పిలిచాడు. ఆపిలుపు విని బైటపడ్డ బోసులోకే తిరిగి వెళ్లవలసివచ్చిన జంతువులాగా బెదిరి పోయింది. ఆమెకళ్లు ఇంతనేపూ ఎంతో ఆత్రంగా చిన్ననాయకుడికోసం వెతుక్కుంటున్నయ్. వాడొక

చెట్టుచాటున నక్కి, సోనీకేసి చూస్తూ కళ్లు తుడుచు కుంటున్నాడు. దిగాలుపడివున్న ఆ ముఖం చూడ గానే ఉపకి పట్టరాని ఏడుపు వచ్చింది. అమాంతం ఆ వేషం విసిరిగిరాతేసి, ఒక్కపరుగున లంబాడీ పడుచులాగా చిన్ననాయకుణ్ణి వెనకాలగా వెళ్లి కళ్లు మూయాలనిపించింది.

ఇంతలో విశ్వేశ్వరావుపిలుపు వెనుకనుంచి "ఉషా, రా తల్లీ, చీకటిపడుతోంది. ఇంటికి పోదాం రా." పిలిచాడేకాని విశ్వేశ్వరావుమనసు పీకుతూ వుంది. ఈ గుడిశెలో అందరికీ ఎంత దుఃఖం కలిగిస్తున్నాడు? ఇంతవరకూ పెంచి పెద్దదాన్నిచేసిన ఆ ముసలికి ఎంతకష్టం కలుగుతోంది? ఈ గుడిశె విడిచి రావటానికి ఉపకే ఎంతదుఃఖం కలుగుతోంది? ఇదంతా తన ఒక్కడి సంతృప్తికోసమేకదా?

కొన్నాళ్లు పంజరంచువ్వలని కొరికిన చిలకే చివరికి ఆ పంజరమే తన గూడు అనుకుని తృప్తిపడు తుంది. పారిపోవాలనే ప్రయత్నం మానివేస్తుంది. ఇంతవరకూ తన నిక్కడికి పట్టితెచ్చి బంధించినందుకు శత్రువుగా ఎంచిన మనిషితోనే చెలిమిచేసుకుంటుంది. అతని మాటలు తాను పలకటం మొదలుపెడుతుంది. కాని ఉపలోమాత్రం యిటువంటి మార్పు ఏమీ గోచ రించటంలేదు.

గదిలో ఉప అద్దంచూసుకొని తల దువ్వుకుం టూంది. విశ్వేశ్వరావు వెనకాలగా వచ్చి నిల బడ్డాడు. ఉప అతనిని చూడలేదు. అద్దంలో ఆమె ముఖం కనబడింది. ఆమె రెండుకళ్లూ నీళ్లతో నిండి తోణుకుతున్నయ్. ఏదో దుఃఖం ఆమెరూపాన్ని కప్పివేసింది. ఇది చూసేసరికి విశ్వేశ్వరావుగుండెలో కత్తిపోటు పొడిచినట్లైంది. "ఉపదుఃఖానికి కారణం నేనే కాదా?" అన్న భావం శరవేగంతో అతని లోంచి వెలువడింది. దోషిలాగా వెనక్కితిరిగి బైటికి నడిచాడు.

ఆలోచనలతో విశ్వేశ్వరావు తలక్రిందులైపో తున్నాడు. తనబిడ్డదుఃఖానికి కారణం తానేనని తెలుసు కుని ఏ తండ్రిగుండె సహించగలుగుతుంది? బ్రతుకంతా

దుఃఖించిన తనకి ఆనందం లేకపోయినా కష్టంలేదు కాని రెక్కలువిప్పి, సీతాకోకచిలుకలాగా ఎగిరిన సోనీకి దుఃఖం కలిగించటం ఎంతదారుణం? తన బిడ్డకు సుఖమివ్వటం కోసమేకదా తాను యింత పరితపిస్తున్నది? తన ప్రయత్నమంతా చివరికి ఆమెదుఃఖానికి కారణంగా పరిణమించినప్పుడు తా నేం చెయ్యాలి? చిరునవ్వు చిందులేసిన నీ ముఖాన కన్నీళ్లు చిందేట్లు చేసిన గుండె ఎంతరాతిగుండె? నీ సుఖమేకదూ నేను అనుక్షణమూ కోరుకుంటున్నది? నీ సుఖానికి నే నెన్నడూ అడ్డురాను. ఎవరినీ అడ్డురానీయను. తండ్రినయినందుకు నీ సుఖమే తల్లీ, నా కీలోకంలో కావలసింది.

ఎంతసేపయిందో యిల్లా ఊహల్లో గిరగిర తిరుగుతూ. లేచి ఉపగదిలోకి వెళ్లాడు. గదిలో ఒకమూల లంబాడీలంగా, గొనూ, దంతపుగాజులూ, పావలాదండలూ పోసుపెట్టిఉన్నయ్. వాటిని ఆప్యాయంగా చేతులతో నిమరుతూ, వాటివై పే పదేపదే చూస్తూ ఉప వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తోంది. జడివాసలాగా కన్నీరు రాలుస్తోంది. విశ్వేశ్వరావు గబగబా పరుగెత్తుకోవెళ్లి, చేతులతో కూతుర్ని లేవదీసి, కాగిలించుకొని, తన ఉత్తరీయంతో కన్నీళ్లు తుడిచాడు. దుఃఖంలోకూడా ఒక వింత అందంతో మెరుస్తున్న ఉపముఖాన్ని చేతులతో నిమిరి, ముఖంమీద పడి తడిసిన ముంగురులను వేళ్లతో వైకి సరిదిద్ది, "ఏడుస్తున్నావా తల్లీ" అని ఒక్కముద్దు పెట్టుకున్నాడు. ఆ ముద్దులో పరితాపంతో మండిపోయే తండ్రిగుండె దాగిఉన్నదని ఉపకు తెలిసిందో లేదో! తన తండ్రిప్రేమ పంజరమై సోనీని బంధించదు. ఆమెకి రెక్కలిచ్చి రివ్వున ఎగిరిపోనిస్తుంది.

ఉపసంహారం —

పంజరం ముక్కలు ముక్కలైపోయింది. గిజ గిజ తన్నుకున్న చిలక తుట్టున ఎగిరిపోయింది. కేరిం తలుకొడుతూ జంటతో కలిసి, కిలకిల కూస్తూ ఎగిరిపోయింది.

ఉప మల్లీ సోనీ అయిపోయింది. సోనీకీ, చిన్న నాయకుడికీ పెళ్లి జరిగింది. పెళ్లి నాడు ముసలిలంబాడీది సంతోషాన్ని పట్టలేక వాళ్లిద్దరినీ దీవిస్తూ ఆవలించి స్వర్గానికి వెళ్లిపోయింది.

విశ్వేశ్వరావు తన ఆస్తినంతా కూతురికి విల్లు వ్రాసియిచ్చాడు. అతనికికూడా ఈ కృత్రిమ నాగరిక తతో నిండిన ప్రపంచమంతా ఒక పెద్ద పంజరంగా గోచరించింది. "అమ్మా, నన్ను కూడా నీతో రానీవూ? నే నింకా ఈ పంజరంలో పడిఉండలేను." అంటూ విశ్వేశ్వరావు లంబాడీలలో కలిసిపోయాడు. ఏపచ్చటి పొలంగట్టున, చల్లటి చెట్లనీడలలో కూతురుకేసి చూస్తూ హాయిగా ప్రాణంవిడుస్తాడో! తనకూతురి సుఖాన్ని కళ్లారా చూసి ఎంత ఉప్పొంగిపోతాడో! కూతురు తనకోసం రాల్చిన కన్నీటి చుక్కలన్నీ భద్రంగా దాచుకొని, ఆ లోకంలో రజని నెప్పడైనా కలుసుకొంటే "మాశావా రజనీ, మన పాప, నన్ను క్షమించి నా కీకన్నీరు కానుకగా నిచ్చింది. ఇవిగో మన పాపకళ్లల్లోంచి రాలిన ముత్యాలు! చూడు, మరి నువ్వు నన్నెప్పటికైనా క్షమిస్తావా? క్షమించగలవా? చెప్పవూ?" అని దీనంగా వేడుకుంటాడు!

